

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok — 4 koruny — hal.
Na pol roka — 2 „ — „
Na štvrt roka — 1 „ — „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník.
Majiteľ a vydavateľ:
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
nem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
ohlásy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stípcov
nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpáť nedávajú.

K novoveskej voľbe.

Otvorený list k velebnému duchovenstvu spišského biskupstva.

Z katolíckeho denníka »Alkotmányu« ráčili ste sa dozvedieť o tom, z príležitosti novoveskej voľby ak smutný zástoj hrali opäť farár obce Márkusfalva Julius Kern a správca fary novoveskej Matej Pajdussák. Tito sú príčinou toho, že kandidát ľudovej strany Michal Dömötör pred voľbou odstúpil a že neodvisliak a lutherán, Gustáv Bartsch 20. októbra za ablegáta vyvolený bol jednohlasne.

Jednoduché konštatovanie tejto skutočnosti k utvoreniu pravej mienky tak o Juliusovi Kernovi ako o Matejovi Pajdussákovi zcela je dostatočné.

Presvedčený som aj o tom, že tento chýr o neočakávanom pokračovaní oltárnych bratov boľastne dotkne sa šľachetných srdce vašich.

A to so všetkým právom! V tomto páde totižto není o tom rečí, že spomenutí páni prívrženci sú zásad neodvisliakov a že ako taki jednali dľa svojho presvedčenia, lež jedna sa o to, že oni ako ľudáci dopustili sa zrady.

Kern a Pajdussák v novoveskom volebnom okrese od roku 1896. prhlasovali sa ku zástave kresťanskej ľudovej strany; Kern svojich časoch slávnostný síub odobral svojim veriacim, že oni až do smrti verní ostanu zástave ľudovej strany; za pviležitostí utvorenia spišskej koalície neodvisliaci s tymito páňmi spojili sa ako s vodcami ľudovej strany v novoveskom okrese; dr. Martin Rottenberg (žid!) v spišských novinách ešte aj včul oslavuje týchto páňov «ako

vodcov a členov ľudovej strany, ktorí s neocetiteľnou otvorenosťou pridrúžili sa ku neovislej strane.»

Tá okolnosť, že spomenutí páni ako všeobecne známí ľudáci, kvapne, bez toho žeby tento krok pred súbojovníkmi svojimi boli vysvetlili, pripojili sa ku protivnej stránke: zavdáva príčiny ku jejich posúdeniu a bilagovaniu pred verejnosťou. Touto politickou zradou zaslúžili si toho «tuhého bratského objímania» a tých oduševnených demonštrácií, ktorými ich vyznačili neodvisliaci a pri ktorých husto ozývaly sa výkriky:

— *Dolu s čuhášmi! Dolu s kňazmi! Z kostolov porobíme maštale! Nech žije Kern! Nech žije Pajdussák!*

Tieto slova tí vykrikovali, ktorí 17. októbra večer v novoveskej redute oslavovali Kerna a Pajdussáka, ktorých dľa Spišských Novín, neodvisliaci naučili sa «poznať» a «vážiť».

Bolo to ozaj smutne a boľastne patriť na tento objav a slyšať ako *zväčša zo samej židovskej hávede pozostávajúci tam neodvisliaci, verejne rúhali sa Bohu, kliali na katolícku cirkev, tupili kňazov a pri tom oslavovali: Kerna a Pajdussáka.*

Préd okom ducha mojho ožil ten smutný objav, ktorý sa vtedy odohral, keď židovská rada hlučne oslavovala Judáša...

Oltárni bratia spišski! Ku Vám sa obraciam s tou úpenlivou prosbou: ukážte našim protivníkom, že zatracujete podobné zradstvo.

Skutkami vydajte svededstvo o tom, že ste verní prívrženci kresťanského Uhorska. V každej obci utvorte Katolícku Ľudovú Jednotu, organi-

zujte kresťanskú ľudovú stranu a chystajte sa k blízkemu porátaniu. Netrpte, aby podrývanie podléhlo štréberstvu, zničilo úspechy statočnej práce!

Laskavej pozornosti Vašej odporúčiam aj volebného predsedu Michala Máriassyho, krajinského vyslanca levočského, ktorý neodvisliacstvo svoje len tým dokumentoval, že chcel byť neodvislým od všetkej mravnosti politickej, ktorá medzi iným zakazuje volebnému predsedovi, aby robil naladu a kortešoval.

Pozornosti Vašej odporúčiam konečne aj Spišské Noviny (Szepesi Lapok), ktorých redakcia ani s najjednoduchšími požiadavkami lojality není na čistom, na tolko, že osvedčenie krajinského vyslanca Georga *Smrecsányiho* ani uverejniť nechcela. Nieť divu, veď tieto noviny, židia redigujú. Bojkottujte — prosím Vás — tieto noviny, ktoré medzi duchovenstvom spišským hodia sa len na stól Kerna a Pajdusáka.

Pánu opátovi Kernovi ale pošušším, že jestvujú ešte akésik zápisnice, ktoré istému pánu opátovi pri jeho «tuhom bratskom objímaní sa s neodvisliakmi, lepšie povedané so židmi, ešte dosť trpkých hodín zapríčiniť môžu..»

So srdečným pozdravom

Jánosrét 20. októbra 1909.

ponižený brat oltárny

Dr. Mikuláš Griger.

Shromaždenia Jednoty Katolíckeho Ludu.

Nič nemôže zahatíť šírenie sa Katolíckej Ludovej Jednoty. Kdekoľvek pohliadneme v Uhorsku, všade spatríme sdrúžených už katolíkov. V mnohých obciach vydržiavajú shromaždenia utvorené organizácie, v premoňoch obciach zas prítomne utvoriajú Katolícku Jednotu. V tomto veľkom diele neslobodno aj oddychovať. Veď nepriateli naši nespia. Spomínajú hneď sekularizáciu, zhabanie totiž cirkevných majetkov, hneď zas zoštatnenie všetkých katolíckych škôl a silu iných otázok na úplné utlačenie katolíkov a katolíckej cirkvi namierených. Proti vlastným najsvätejším zaujmom prehrešuje sa preto každý katolík, ktorý na zlostné počínania bohaprázdných nevercov nečinne díva sa v týchto kri-

tických časoch. Ohladom zvlášte na terajšie neisté pomery politické opakujeme to ešte raz, že je skutočne už najposlednejšia hodina, ten najsvrchovejší čas, aby Katolícka Ludová Jednota v každej i tej najmenej obci utvorená bola. Presvedčení sme aj, že povolání vodcovia ludu, verní synovia a horliví veriáci Katolíckej cirkvi neoslyšia naše úprimné slova a v najbližšom čase, cieľom utvorenia a rozšírenia Katolíckej Ludovej Jednoty vydržiavať budú shromaždenia ako ich v predošlom týždni vydržiavali v nasledujúce obce:

Szent-Endre. Horliví katolíci nielen zo sv. Ondreja, lež i z celého okolia v nedeľu 17. októbra v ohromne veľkom počte prišli ku Ludovému shromaždeniu Katolíckej Ludovej Jednoty v Sv. Ondreji vydržiavanému. Pred zahájením shromaždenia v radoch početného ludu rozniešol sa chýr, že nebude dovolené v shromaždení po nemecky rečniť. Veľmi mnohí z okolia Sv. Ondreja teda, ktorí neznajú maďarsky, nemali pri shromaždení žiadneho poučenia byť účastní. Po zahájení shromaždenia stalo sa aj skutočne, že prítomní zastupitelia vrchnosti nechceli dovoliť, aby sa v shromaždení aj po nemecky rečnilo. Proti tomuto pokračovaniu orgánov svetskej vrchnosti ostro protestoval zastupiteľ Stredišťa Karol Huszár a označil ho ako zcela nezákonné. Orgáni vrchnosti odvolávajúc sa na akésik, zaiste vymyslené nariadenie ministerstva vnútra, dla ktorého malo by byť zkkázané nemecky hovoriť v shromaždeniach vo Sv. Ondreji, nechceli upustiť od svojho stanoviska. Na to rečníci Stredišťa Karol Huszár a Ján Huber oznámili kategorične, že oni na každý pád rečniť budú aj po nemecky a v tomto že ich len bráchialna moc prekaziť môže. Orgány vrchnosti nabliadly na to, že sa s týmito pánni nedá žartovať a so škrýpaním zubov museli počúvať, ako Ján Huber a Karol Huszár pri hlučnom potlesku prepočetného obecnstva rečnili po nemecky.

Shromaždenie samo, ako to bolo k očakávaniu vypadlo veľmi pekne. Radca sv. stolice Michal *Kada* ako predseda zahájil shromaždenie peknou rečou, po čom rečnili: Karol *Huszár*, Gabriel *Pados* a Ján *Huber*. Pospolitého ludu súčasťnilo sa na shromaždení dobre vyše dvoch tisícov, z intelligencie boli prítomní: rada sv. stolice Michal *Kada*, miestny správca Jed-

noty Pavel Zsiska, zastupitelia polície Elemér Karsa a Alexander Perjessy, Desider Skaliczky mestský hlanvý notár, sbor katolíckych učiteľov, farári: Štefan Ditrich (Pomáz), Julius Biber (Monostor), Jozef Müller (Üröm), Ján Robl (Budakalász), Gregor Matyasovszky (Szentlászló), Alfonz Pillmann (Csobánka), Franc Fabro, dr. Béla Antossy, Ondrej Ballovits predseda katolíckej obce, Mikuláš Ball fabrikant, majiteľ vyznačenia «pro Ecclesia et Pontifice», Jozef Lincenpolcz direktor fabriky, Heinrich Schliszl stoličný výborník, Julius Zoltán direktor divadla na odpočinku, Lendvay majiteľ kameňolomu, Florian Bammer, Julius Kapossy a mnohí iní. Shromaždenie konečne upravilo telegrafické pozdravenie na grófa Ferdinanda Zichyho a zaklúčené bolo pri všestrannom oduševnení.

Ďalšie shromaždenia vydržiavané boli v obciach:

Komárom-Kürth, Somorja (stol. Pozsony), **Szakas** (stol. Szatmár), **Dorogháza** (stol. Heves), **Otvösfalva** (stol. Máramaros), **Illyefalva** (stol. Háromszék), **Röffalu** (stol. Vas), **Zalatárnok** (stol. Zala), **Vámosderecske** (stol. Sopron), **Répcékőhalom** (stol. Sopron), **Nyáradremete** (stol. Maros-Torda), **Szimő** (stol. Komárom), **Szentfülöp** (stol. Bars), **Püspökbogád** (stol. Baranya), **Rácpetre** (stol. Baranya), **Csobánka** (stol. Pest), **Hajdudorogh** (stol. Hajdu).

Otrokárstvo v Rusku.

Nedávno vyšla v Stuttgarte jedna kniha, ktorá ako to v jej predmluve stojí, napísaná a vydaná je z poverenia ruského parlamentárneho výboru, ktorý sídli v Londýne. Členovia menovaného výboru sú neni ruskí revolucionári alebo nihilisti, ba ani Rusi sú neni. Sú to politikovia, ktorí sa o vnútorné záležitosti Ruska zaujímajú, týmto cieľom usilujú sa zaopatriť spoľahlivé neustranné dáta o všetkom, čo sa v Rusku deje, udržiujú priateľský pomer s tými ruskými kruhmi, ktorým spoločenský a politický vývin Ruska na srdci leží a ku tejto práci poskytuje patričný výbor mravnú podporu. Vydaním označenej knihy ruský parlamentárny výbor chce vyzvať pozornosť celého vzdelaného sveta na ukrutnosti, ktoré sa v Rusku páchajú a páchatelov stavia pred súd verejnej mienky.

— Je to na zúfanie — stojí doslovne v tej knihe — že jaké hrozné pomery panujú v Rusku. Celé hufy politických väzňov ženú na Sibír, kde musia biedne živoríť, ťažko pracovať v hlbokých baňach. Veľké tisíce nešťastných obetí väzia v dusných žalároch, úzkostlive očakávajú prísny výrok súdu. A hrozné sú štatistické dáta, ktoré vykazujú, že koľko ľudí bolo na smrť odsúdené.

Prvého februára t. r. bolo v rozličných krajinských žalároch a trestniciach uväznené 181.131 ľudí. Krom toho činil počet zatknutých 30.000, týchto ešte len viedli pred súd a 50—100 tisíc väzňov sedelo v rozličných temniciach a áreštoch. Tito vystavení sú veľkým ukrutnosťam zo strany policajných medzítok. Štátne žaláre a trestnice sú natoľko preplnené, že je niekde trikrát, ba štyrikrát viac väzňov, než by za normálnych okolností byť malo. Následkom tohoto šíria sa úžasne rozlične chytlivé nemoce, smrť má teda v ruských žalároch a trestniciach dobrú žatvu. Tí členovia ruského snemu (dumy), ktorí v Moskve v tak zvanej Butirky-trestnici uväznení boli, rozprávajú, že dostali také šaty, ktoré boli zhraneté a ktoré sa za krátky čas na zdrapy potrhaly. Slamníky naplňujú len raz do roka čerstvou slamou. Čistú bielizeň dostávajú väzni len vtedy, keď daktorý vyšší úradník má držať inšpekciu. V trestnici je 1300 väzňov, z polovice sú politickí väzni.

Celly sú 12 krokov dlhé a 5 krokov široké a v každej takejto celle je 25 väzňov, ktorým je dovolené každodenne len 15 minút stráviť na čerstvom povetrí. Niet divu, že medzi väzňami je vyše 60% chorých. Zväštie mnohí ochorejú na ťažkú nemoc zvanú skorbut. Týchto potom oddelia od ostatných, držia ich na refazi a trápia ich rozličným spôsobom, aby len čím skôr zahynuli. Jedon zo zatknutých ruských vyslancov opísal trápenie jedného väzňa, istého Certetjova, ktorého za sedem dní tak trápili, že na osmy deň zblaznel a o tri dni neskôr za hrozných múk zomrel. Dľa štatistických výkazov od 15. do 25. februára ochorelo 70 väzňov na horúčku a takmer všetci zomreli. Chytlavú túto nemoc vojaci, ktorí väzňov strážili, zavliekli do kasárne a následkom toho 10 vojakov zomrelo.

Jakým ukrutnosťam vystavení sú ubohí väzni,

to sa dokázalo po čas vyšetovania zavedeného proti náčelníkovi stopujúcej sekcie pri policajnom úrade v Alexandropoli. Vypočuté bolo veľmi mnoho väzňov, ktorí rozpovedali ukrutné veci, ale pánu policajnému šéfovi nepohol sa ani vlas na hlave. Neskôr ho preložili do inej sekcie, aby mohol svoju prísnosť a ukrutnosť ešte lepšie prevádzať.

Najukrutnejšie zachádzajú s väzňami v sibírskych žalároch, kde väzni, či mužskí, či ženské, nosia ťažké zelezné putá. V cellách je taká zima, že väzni takmer zmrznú. Ruská verejná tlač viackrát sa ozvala proti neľudskému zachádzaniu s väzňami, vtedy správca väzenia vydal nariadenie, aby s väzňami ľudsky zachádzali, ale toto zostalo len na papieri. V mnohých trestniciach a žalároch probujú väzni oslobodiť sa od ukrutných múk a dohovoria sa, že žiadnu potravu neprijmu, radšej hladom zomrú. Takýto hladový štrajk sriadili nedávno väzni v dvoch petrohradských trestniciach a v kreutskom žalári. Mnohí z väzňov spáchajú samovraždu.

Takto predstavujú sami Rusi verejnej mienke celého sveta vnútorné pomery Ruska. Poučif sa môžu z toho tí fanaticovia, ktorí o Rusku čo o protektorovi a ochrancovi Slovanov radi rozprávajú a za jeho priateľstvom bažia. Čo možno očakávať od takého priateľa, ktorý doma páchaním ukrutností udusuje každý slobodnejší pohyb, každú slobodnejšiu myšlienku?

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Krešťan-a»!**

V cintoríne.

Napísal: *Ján Horváth*, kaplán vestrkovský.

Dušíčkový večer je. Brána cintorína je dokonán otvorená a ľudia bez prestania vkráčajú do cintorína. Tmavé hroby osvetľujú, premnohé svetielka. I ja som vstúpil do cintorína. Vidiac tieto húfy ľudu a tie ozdobené a osvietené hroby: pojal ma akýsi mimoriadny cit, ktorý som si nemohol nijako vysvetliť. Tak sa mi zdalo, jakoby tam medzi hrobami bola poletovala strašná smrť, v ruke držiac ohromnú kosu. Naprostred cintorína zostala ona stáť, zdvihla kosu a pozerala po tých, v tak veľkom počte

prítomných ľudoch. Zdálo sa mi, jakoby jej vyziabla postava bola vyprávala. Nevieam, či kto rozumel jej slovám, ja ale som mnohému z nich porozumel a z toho niečo uverejním pre milých čitateľov «Krešťana»...

Mesto mrtvých stalo sa mestom živých. Inokedy opustený je tento kraj a včul je tu ľudu na tisíce. Kvetinami, vencami sú ozdobené hroby. Červenasté svetielka sa myhocú. Ľudia chodia hore-dolu, plačú modlia sa, trúchlloreči vydržia-vajú, hroby obdivujú. Áno, najdú sa ľudia, ktorí tieto posvätné minuty použijú k radostiam, zabávajú sa, smejú, celkom dobre sa tam cítia, ba i vysmieľajú druhých. A smrť čo nato?

Prišli ste teda sem aj vy živí priatelia? Dobre. 365 dní máte v roku, a jeden z nich mne venujete? Dobre. Len pristúpte! Vyhladajte si miesto, kde budete ležať, lebo moja kosa je už namierená. aby vás rozriedila. Hehehe! Bude to žatva! Ale ticho! Blížia sa kroky. Čujem sa vyprávať panenky:

— Tu spočívá naša priateľkyňa, ktorá sa na fašianky ešte s nami radovala, nosila sa v novomódnych šatoch vycifruvaná a už je tu schovaná a všetka jej krása leží v tomto hrobe.

Smrť na toto zarehotala sa a pravila:

— Ahá! To bola v... priateľkyňa? A kde je? Pod mojou kosou zpadla, ako nežná kvetina. Jej telo v hnilobe odpočívá, líčka červené už dávno stovily červici zemskí, takú výbornú hostinu si z nej zastrojily, až no! Tie dlhé, čarokrásne vlasy už zmyzly a tie bystré oči jak rychle vyhasly! Koža jej zoschla a stiahla sa! Jakú premenu učinila moja kosa! Hahaha! Moje milé panenky a drahí mládenci, jak veľká je moja moc! Či máte vôľu myslieť na nádheru? Či vám bude milá márnosť svetská? Prídu fašianky, ale či ich ja nepredbehnem, keď vás kosou mojou uderím a poviem: Podte so mnou!!

Tam kráča jedna pani veľkomožná so svojim pánom. V hodvábnom rúchu odiatá opiera sa na rameno svojho muža. Veľmi mdlo jej prichádza

— Podme domov, mužú milý. nechajme mrtvých s mrtvými, bojím sa tej hroznej smrti!

— Ahá, pani veľkomožná, tak? Teda sa ma bojíš? Ba ešte i nechceš na mňa myslieť? Nono! Veď ja obyčajne tých chytám pod moju kosu, ktorí si nemyslia ba ani si nechcejú spo-

menúť na mňa! Ktorí si ale na mňa myslia každodenne a chystajú sa k smrti: tí ma s úsmevom očakávajú a privítajú! Len si spomni: koľko veľkomožných paní som odniesla len za krátky čas, koľko veľkomožných pánov, ba i osvietených pánov, paní! Koľko urodzených pánov a paniček! Len si pomysli na veľké mesta a dediny! Čítaj len chýrniky novín a potvrdené najdeš moje slová! A koľko drobných nevinných detí! Nechceš teda na mňa myslieť? Dobré. Ale veru já budem na teba myslieť. Ty nechceš vidieť, ale já dobre vidím, kde treba uderiť. Ty sa robíš hluchým, já ale nebudem tým. Nestrachuj sa predomnou, ale daj si pozor, aby keď prinde tvoj čas, abys bol odsúdený, ale na dobrú stranu! Tak veru priateľu môj!

Dívam sa však ďalej: aj tí šibali chlapci sa motajú medzi hrobami, jako svetlonos. Čože tu robia? Dvaja-traja chytia sa za ruku, idú od pomníka ku pomníku a prezerajú nápisy hrobové. Koľko rokov ten žil, jak stará zomrela táto, ktorý bol mládenec, ktorá panna, ktoré len dieťa.

— Teda vy huncúti špekulujete, Rátáte? Len rátajte usilovne. Vy hladáte dĺžku života od kolísky až po hrob, ktorú prozretelnosť božia ustanovila pre tak mnohých. Vaša zvedavosť sa mi ľubí! Poučíte sa z toho dačomu. Dobré chlapci! Ale já pani smrťka pošuškam vám voľačo. Nie do ucha vašeho lež do srdca:

Chlapci milí! Viete vy po čom šliapete? Pravda neviete! No ale já vám poviem, že po čom. Vy nepozorne šliapete po srdcáčkach, po rozpráchnutých srdcáčkach. Medzi tým prachom, po ktorom vy tak veselo skáčete, je aj ten fajnový prach, ktorý volakedy bol čiaskou mnohých srdiec. Červená, teplá krv rozhrievala tieto srdcia, hádam ešte ani nie tak veľmi dávno; ani pred sto rokami! A včul ten nežný prach rozličných srdiec smiešal sa s hrudami, pieskom a vy po ňom tak veselo poskakujete? Radosť, veselosť, hnev, nádej, láska roznecovaly i tieto srdcia, jako i vaše. Cítim, že každý prášek, ktorý z tých srdiec povstal, hlása jedon svet neobyčajný, jedon román, ktorý sa skutočne prekonal v jejich živote...

Ej, ej synku, jak veľa si roztržitý a nepozorný. Veď tá kosť, na ktorú si práve včul stúpil, bola rukou jednej dobrej, sladkej matky.

Keď ona zomierala, táto ruka sa zdvihla, aby žehnala synovi svojému: «Syn môj! Chudobná som, ale mám predsa jedon poklad. Milujem Boha. Toto ti zanechávam na pamiatku. Mladý si. Daj pozor na seba, abys neupadol a nezahynul na veky. Prijmi slovo matkyné. Zachovaj ho v živbte svojom a buď blažený.

Chlapci sa utkli aj do jednej umrčej hlavy.

— Viete, či ja je to hlava? Nie. No, já smrť vám to poviem. To je hlava jedneho neverca, neznaoha. Nafúkaným, sprostým rozumom sa domnieval, že môže zhodiť všemchúceho Boha z jeho trónu, a hla! Boh jeho zhodil prv, nežli by si on bol pomyslel. Jeho korhelstvo, nemravnosť mu nič neosožilo, v potupe a hanbe je jeho pamiatka. Vidiš môj milý chlapče, jak mnoho, mnoho vie vyprávať tá hrozná, a nenávidená smrť?!

Ďalej som nemohol spozorovať, čo vyprávala lebo sa mi oči slzami zalialy, žialom a boľasťou bolo preplnené srdce moje, lebo tu mi prišli do rozumu moji vrele milovaní rodičia, ktorých hrob som nemohol navštíviť, ktorý slzami zmáčať som si tak vrúčne žiadal. Sobral som sa, a tichunko som kračal po cintoríne, abych snáď nepošliapal také mnohé nežné, sväté prachy zvadnutých srdiec, jaké boly srdcia mojich milých rodičov.

Ľišiel som do cintorínovej haplnky. Nad hlavným oltárom je významuplný obraz z mrtvých vstávajúceho Ježiša, ktorý duši mojej hlásal, že tí, ktorí s Kristom žili, aj s Kristom z mrtvých vstanú v deň súdný. Milosť Kristova je tá zbraň, ktorej podrobí i smrť strašnú jej kosu, lebo milosť Ježišová nás odeje telom osláveným: podobne Ježišovi, ktorý pre nás na kríži zomrel — ale slávne aj z mrtvých vstal...

Svetielka hrobové pomaly vyhasly. Ľudia sa pobierali domov. I já som pospiechal. «Idte, len idte! Obyvatelia hrobov milujú pokoj a tichosť. Idte domov a vyprávajte svojim domácim o moci a sile smrti a víťazstve Kristovom...»

Zimný zárobok.

Po vyrúbaní kapusty, vylámaní kukurice, sobratí repy a po jaseňnej orbe skončí sa takrečeno každá poľná práca. Vždy je zle, keď

človek odkázaný aj na zárobok mimo svojho majetôčku seba a svojej rodine nevie zaopatriť živnosti na zimu, ale tohto roku je toto zlo snád ešte väčšie, ešte trpkéjšie. Vieme, že na niektorých miestach úroda bola slabá. Z podielu našich žencov chodiacich na zárobky cez žatvu veru málo sa dostalo do komôrok, na predaj sotva sa čo dostane a keď sa hneď v jaseň dáme do hotového, mnoho strastiplných dní svitne na chudobného človeka, pokým sa chotár zase rozzelenie.

V takomto položení veľmi vážne treba sa zaoberať s tou otázkou, aby sa tým rodinkám, ktoré žijú len z poľnej práce, poskytla príležitosť ku zimnému zárobku. A toto by sa dalo najlepšie dosiahnuť gazdovským domácim priemyslom. Asi stotisíc je tých, ktorí sa v Uhorsku zaoberajú domácim priemyslom, totižto pletú metly, tkajú rohož, strúhajú poriská, kosiská, varechy, lopaty a rozličné deťské hračky, slovom s malými vedomosťami ale s tým väčšou usilovnosťou zo dňa na deň zarábajú si výživu. Že poľnohospodársky domáci priemysel nenie taká malicherná vec, vysvitá z toho, že na príklad v obci Dorozsma v družstve tkáčov rohože majú v obehu už 300. tisíc korún. A to je ešte len počiatok počiatku. Veď na príklad vo Švajčiarsku, v krajine holých a vysokých vrchov, kde sa neurodí ani zrnko pšenice, ľud predsa dobre žije. Toto ale môže ďakovať sprevádzaniu domáceho priemyslu v zime.

Tie mnohé deťské hračky, lútky, vozíčky, ktoré panské deti obzvlášť v Stedry večer dostávajú od svojich rodičov pod utešene osvetleným zeleným vianočným stromkom, takmer všetky vystruhali a pofarbili švajciarski domáci priemyselníci. Niekde vyrezávajú aj rámy pre obrazy, zhotovujú umelé kvety a v každom takom domčeku veselo práska oheň na ohništi, na ktorom sa varí chutná kuracia polievka.

Že si živobytie takto polepšili, to dosiahli len tým, že sa chytili domáceho priemyslu. Lebo veď tento priemysel je veľmi výhodný a oddanie sa naň je nadmier ľahké. Jednou poľahodou pri tomto priemysle je, že netreba k nemu kapitál, možno ho začať aj bez groša. Druhou poľahodou pri tomto priemysle zas je, že ministerstvo orby pošle vyučujúceho majstra do bársktorej dediny, kde sa dohovoria, že sa chcú

daktorý domáci primysel naučiť. Trefou poľahodou ale je to, že príroda skoro na každom vidieku takrečeno zdarma dáva surový materiál potrebný ku domácomu priemyslu. Múdry človek ale volí si také odvetvie, ku ktorému potrebný surový materiál má najbližšie pri ruke.

Kde sú hory, lesy. tam sa má rozvíjať drevenársky, rezbársky priemysel; kde je dost slamy a kukuričných stebiel, tam tieto treba spracovať a kde je zas dost víby, trstiny, tam tieto ku pleteniu treba použiť.

Hlavné je, aby sme za to, čo spracujeme, peniaze nedali. Teraz keď sa v Uhorsku ovocinárstvo a vinárstvo tak potešiteľne pozdvihlo, dobre by bolo pliesť koše na odvážanie hrozna a ovocia.

A pri tejto príležitosti opäť upozorňujeme, obecne predstavenstvá, že ministerstvo orby dá každej obci tolko šlachetných víbových prútov na sadenie, koľko obec bude pýtať a krem toho na vysadenie, menované ministerstvo dá ešte aj 100 korún podpory. A takmer každá obec má kus takej močaristej neúrodnej pôdy, na ktorej sa vrbina dobre bude dariť. A ministerstvo toto všetko, peňažnú podporu a prúty víbové dáva len preto, aby sa ľud dával na košíkárstvo, aby plietol koše pre ovocie, hrozno, hydinu, lebo je to dosť zle, keď celé milióny košíkov dovážajú sa do Uhorska z Haliča, kdežto tento zárobok by mohol mať náš ľud.

Že ako treba začať vec? Celkom ľahko. Nech za všeobecné dobré zaujatí ľudia svolajú v obci ľudí, ktorým by takýto zárobok pomohol od biedy, nech im tento článok vysvetlia a zaiste oni s radosťou sa oddajú na, patričnému kraju primerané odvetvie domáceho priemyslu.

Potom ale nech píšú pár slov Poverenictvu domáceho priemyslu ministerstva orby v Budapešti (A nm. földművelésügyi ministerium t. házipari megbizottjának, Budapest) a v liste nech poprosia pána povereníka, aby sa postaral pre nich o vyučujúceho majstra. Čím viacerí si budú žiadať v obci takého majstra tým istejšie dostanú ho zdarma. Tak potom ešte tejto zimy môžu prísť k malému zšrobku a keď sa usilovnosť spojí s dobrým úmyslom, tak pod krátkym časom môže sa utvoriť v obci dorábajúci a zpeňajúci spolok domáceho priemyslu a isté je, že tisíce pracujúcich ľudí budú vzdávať vďaku, že poslúchli túto úprimnú radu.

POLITICKÉ CHYRY.

Čo nového v politike?

Cieľom rozriešenia panujúcej krízy vydržiavaná bola minulý týždeň korunná rada vo Viedni. Bola to porada pod predsedníctvom jeho veličenstva kráľa, na ktorej súčasťníci sa všetci ministri Uhorska. Dľa úradnej zprávy vydanjej o tejto porade jeho veličenstvo kráľ ešte v žiadnom ohlade nerozhodol a opätne ta sa vyslovil, že politickú krízu riešiť chce ústavnou cestou. Toto vyhlásenie vzbudilo v uhorských politických kruhoch to presvedčenie, že treba pokojne čakať a vyhýbať všetkému, čo by zhoršenie politickej situácie zapríčiniť mohlo. Preto odročil na neistý čas krajinský snem svoje zasadnutia, preto odročila neodvislá strana svoju konferenciu a v politických kluboch neudáva sa tiež nič takého, čo by na vzarstajúcu netrzeplivosť poukazovalo. Ba aj verejná tlač sa z väčšej čiastky vžila do tej myšlienky, že za terajších okolností nepozostáva nič iného, než pokojne a trzeplive čakať. A bárs tu i tam prinesú hlavnomestské časopisy novšie kombinácie o riešení politickej krízy, tieto kombinácie nebudia vo verejnej mienke väčšie rozčulenie.

Že je toto chovanie sa uhorských politických kruhov správne a za panujúcich okolností cieľuprimerané, to dokazuje chovanie sa nám neprajnej rakúskej tlače. Viedeňské časopisy vďačia sa deň po deň novými sensačnými chýrami, ku ktorým pripojujú tie najrozmanitejšie kombinácie písané tendenciosne, písané tým úmyslom a cieľom, aby v uhorskej verejnej mienke rozčulenie vzbudily a prípadne novšie ťažké zmätky vyvolaly.

Bolo to každému nápadné, že na korunnej rade jeho veličenstvo kráľ ani slovom sa nezmenil o prevedení volebnej reformy. Veď volebná reforma bola jedným z najväznejších bodov paktumu, na základe ktorého koaličná vláda vymenovaná bola. Od počiatku panujúcej politickej krízy viedeňské kruhy vždy dôrazne o tom hovorili, že koalícia nezadržala paktum, lebo

nepreviedla volebnú reformu. A na korunnej rade o tejto väznej, stále v popredí stojacej otázke nebolo vôbec reči. Viedeňské vládne kruhy žiadaly ešte len nedávno tú najradikálnejšiu reformu volebného práva, ale tak sa zdá, že sa ich náhlady v novšom čase zmenily. K tomuto prispieť mohli zkúsenosti v Rakúsku, kde prevedená radikálna reforma nielen že neprispela ku zlepšeniu politických pomerov, lež od prevedenia volebnej reformy sa politické pomery základne zhoršily. Aj iné udalosti vo svetovej politike, menovite revolucionárna vzbura v Španielsku, mohly byť na príčine, že viedeňské vládne kruhy radikálnu reformu volebného práva netisknú tak do popredia, jako ju predtým tiskly.

Ale viedeňská verejná tlač ďalej robí krik, že v Uhorsku naskutku treba previesť tú najradikálnejšiu volebnú reformu. Naši neprajní susedia si myslia, že potom už budú môcť s nami robiť, čo sa im len ľubiť bude. Myslia si, že potom sa už ani len hnúť nebudeme vedieť a potom nám prejde chuť predstupovať s rozličnými národnými požiadavkami. Že na korunnej rade volebná reforma ani len do reči neprišla, z toho možno uzatvárať, že koruna nič nedá na krik rakúskej verejnej tlače. Reformu volebného práva uznáva za potrebnú každý uhorský politik; volebné právo treba rozšíriť, slušné a oprávnené je čím širšie kruhy uhorského obecnstva urobiť účastnými volebného práva. Ale toto je vnútornopolitická otázka Uhorska, do ktorej sa rakúske kruhy nemajú práva miešať, tým menej nám diktovať.

Naši neprajní rakúski susedia vždy sa tešili tomu, keď v Uhorsku čím väčšie politické zmätky panovaly. A vždy pomáhali vođu ešte lepšie pomútiť. Lebo z toho vždy mali, alebo úfali ošoh. Tak je to aj za terajšej ťažkej politickej krízy. A už vopred stroja úklady na ten pád, jestli by sa uhorským politikom podarilo najšť cestu, po ktorej by sme z krízy vyviaznuť mohli.

Z kresťanskej ľudovej strany.

Krajinskí vyslancovia kresťanskej ľudovej strany snemovej riadne a môže sa povedať každodenne schádzajú sa vo vlastnom kruhu a vydržiavajú porady terajšom rozpoležení politikom. Prívrženci kresťanskej ľudovej strany po vidiekoch mali by zarovnak vydržiavať porady a shromaždenia, aby ohľadom nastávajúcich udalostí politických neboli nepripravení.

Krajinský výbor pre pozemkovú daň.

Krajinská snemovňa vyslancov v posledne vydržiavanom zasadnutí vyvolila členov do krajinského výboru pre pozemkovú daň. Utvorenie tohto výboru nakladá nový zákon o opravení katastru pozemkovej dane tým cieľom, aby výbor viedol a previedol práce nariadené cieľom opravenia katastru pozemkovej dane. Krajinský výbor pre pozemkovú daň pozostáva zo 40 riadnych a zo 40 náhradných členov, z ktorých snemovňa vyslancov a snemovňa veľmožov zvolí po 10—10 riadnych a 10—10 náhradných členov, 20 riadnych a 20 náhradných členov ale vymenuje finančný minister. Poverenie zvolených alebo vymenovaných členov trvá po dokončení opravenia katastru pozemkovej dane. Predsedom výboru je vždy minister financií. Výbor o svojom účinkovaní podá snemu každý rok zprávu.

Obchodné vyjednávanie s Nemeckom.

Od 1. marca roku 1906, keď bola do života uvedená posledne uzavretá obchodná a colná smluva medzi Rakúsko-Uhorskom a Nemeckom, vyskytly sa väčšie-menšie zásadné protivy, ktoré diplomatickou cestou nebolo možno vyrovnáť. Cieľom vyrovnania protiv vyjednávajú prítomne odborné výbory a nemeckí delegáti, počtom 18, prišli minulý týždeň do Viedne. Prvé meritorné vyjednávania medzi rakúskymi, uhorskými a nemeckými delegátmi boli v zahraničnom ministerstve. Vyjednávanie potrvá asi za tri týždne a za tri-štyri dni viedlo sa vo Viedni, v nedeľu 24. októbra ale všetci nemeckí a rakúski delegáti prišli do Budapešti a od pondelku vyjednávali v ministerstve obchodu.

Kresťanská ľudová strana v nitrianskej stolici.

Družstvo kresťanskej ľudovej strany na území nitrianskej stolice, pod predsedníctvom veľkomožného pána opát-kanonika Jozefa *Mihálik* 26. októbra vydržiavalo veľkú poradu v Nitre.

Hodža a Skyčák.

O novovesskej voľbe píše Hodža a rozumie sa aj Skyčák v jeho novinách. Čo ale píšú? Same cigáňstva proti kresťanskej ľudovej strane. Hodžovi sa o tom sníva, že kresťanská ľudová strana celkom upadla. Lepšie by bolo, keby tak Hodža ako Skyčák úprimne sa priznali, ako oni upádajú. Ako by aj nie? Veď dollárky z Ameriky už celkom vystali a tie české korunky nekotúľajú sa tiež v tolkej summe, ako by to potrebovali Hodža a Skyčák.

RAKÚSKO.

Politické rozporenie v Rakúsku.

Minulý týždeň zahájili sessiu rakúsko ríšskeho parlamentu. Vodcovia politických strán z tejto príležitosti vydržiavali spoločnú poradu, na ktorej sa ustanovili vodcovia kresťansko-socialistickej strany a ostatných

nemeckých strán, poľského klubu a socialdemokratickej strany. Zo strany slovanskej unie prišiel len vyslanec Udržal.

Novéj sessii parlamentu veľmi neprajnú budúcnosť predpovedajú. Všeobecne má sa za to, že dlhé letné prázdniny neosožily politickému rozporeniu v Rakúsku, ba viac škodily, lebo protivy medzi Nemcami a Čechmi sa len zaostrily. V lete srážky medzi nimi boli na dennom poriadku a Bienerthova vláda marne viedla porady smierenia, tie nevedli k cieľu, ako nevedly k cieľu ani teraz v jaseň vydržiavané porady, na ktorých barón Bienerth s každou stranou osobite vyjednával. Situáciu veľmi zamotal ten novší plán nemcov, že v štyroch provinciách: v Dolnom Rakúsku, v Hornom Rakúsku, v Salzburgu a vo Vorarlbergu, kde sú nemci v prevahe, chcú zabezpečiť úradný ráz nemeckej reči cestou zákonodárstva. Toto česi a Slováci vyhlasujú za «casus belli» a českí ministri sa demisiou vyhrádzajú. Jestli sa to stane, Bienerthova vláda dostane sa do kritického položeia, ale má sa za to, že jestli by slovanská unia obštrukovala, rakúsky ríšsky parlament rozpustia.

Z CUDZOZEMSKA.

Ruský cár v Taliansku. Ruský cár Mikuláš minulý týždeň odcestoval na návštevu kráľa Viktora Emanuela do Talianska. Cár sa pohol na cestu na jachte «Standard», ktorú sprevádzali štyri válečné lode. Cárovná so svojimi dcérami až po prístavný most odprevadila cára, ktorého na ceste sprevádzajú minister cárskeho domu barón Frederichs, zahraničný minister Izvolski, náčelník kabinetnej kancelárie a veľa dvorných hodnostárov. Cár dňa 23. okt. prišiel do mestečka Raccogni pri Turíne a prijatý bol s veľkými slávnosťami. O cárovej návšteve v Taliansku píše sa, že je to len dávno zamýšľaným prejavom zdvorilosti, že konkrétny politický výsledok od nej očakávať nemožno, lebo politika Talianska ostane nezmenená, pokým Giolitti a Tittoni budú vo vláde, svoju politiku vždy na trojspolok budú zakladať. Orgán spoločného zahraničného ministerstva «Fremdeblatt» v úvodnom článku píše o návšteve ruského cára v Taliansku, vyslovuje, že naša monarchia nemá príčiny s nedôverou alebo s obavou hľadať na schôdzku cára a talianskeho kráľa. Schôdzka v Raccogni z ohľadu na udržanie pokoja Európy je veľavýznamná.

Nová vláda v Španielsku. Konservatívny kabinet podministerpredsedníctvom Maura vzdal sa vlády. Poďakovanie sa vlády zvláštnejší ruch nevyvolalo, lebo polozenie Maurovej vlády v Madride už od viac dní za neudržateľné považovali. Ministerpredseda Maura svoje poďakovanie pred kráľom Alfonzom odôvodnil tým, že liberáli a demokrati vo vyslaneckej komore rozhodne sa osvedčili, že každými prostriedkami prinútiť vládu, by odstúpila. Kráľ Alfonz poďakovanie sa vlády prijal

a hneď zatým radil sa s vodcom liberálov a bývalým ministerpredsedom Moretom, ako i s predsedami vyslaneckej komory a senátu, ktorí mu radili, aby liberálov poveril so zostavením vlády. Toto sa aj stalo. Kráľ

totižto poveril zostavením vlády Moreta, ktorý svoj kabinet utvoril. V Španielsku zvíťazili teda nateraz liberáli. Freimaureri, anarchisti a socialdemokrati budú tam zas hody mať.

Kroj Iudu vo Francúzsku.

BESEDNICA.

Never každému.

Na ohništi už vyhaslo. Celý dom je taký tichý, jako by v ňom mŕtvý ležal. Dvoje pekných detí sa ukrýva v posteli, bály sa strašidla. Otca není doma. nevideli ho už tri dni. Inokedy o tomto čase naprával gazdovské nástroje. Matka ale čistila kapustu, alebo priadla... Včel to už vystalo, všetko odpočívajú.

Truhla, naplnená bielizňou a inými šatami stojí na prostred izby. Postel je tiež odtiahnutá z miesta, záhlavky a perina sú v jednom batohu zaviazané.

Matka stojí na prostred izby; tvár má takú bladú, jako čo by ju boli z umrčej truhly vytiahli; nevládze ani plakať, veď už celú dušu vyplakala...

Čo sa to len stalo v dome Podolinského? V tom malom blaženom a tichom hniezde, kde len nedávno spokojnosť a blaženosť panovala?

Hneď sa dozvieme...

Práve včel vstúpi do toho domu Ponišťová. Jej mocná, vysoká postava, vrážkovitá tvár, ustavične klatiace sa tenké veľké zuby prezradzujú, že nie bez príčiny nazvali ju starou bosorkou, ktorá od pamäti sveta preto žije na zemi, aby i tam neresti spôsobila kde by ináč ani nemaly miesta. Však ale dobre hovorí porekadlo: «kde nemôže čert prisť, tam pošle starú babu».

Aj včel, jako vidí úplný prevrat v dome, splaskne svojimi vysechnutými rukami a zareve hrozným hlasom:

— Svätý Jeremiáš! Nuž čože sa to tu deje, susedka?

— Že čo sa tu deje? — hovorí Podolinská — ešte sa i vy sptujete? Či neviete?

— Ja neviem, duša moja, ništ neviem.

— Nie? A to vy hovoríte, že ništ? Veď i vy držíte cech s tými čertami, ktorí poburili v obci pokoj, ktorí aj mojmu mužovi omámili hlavu.

Nastalo ticho, ale len preto, aby zatým tým väčší vichor nasledoval.

— My sme žili ako sme mohli z milosti Božej — hovorí Podolinská s trpkosťou. — Ale od istého času vstúpil diabol medzi nás, pripravil nás o pokoj, sirotami učiniť naše deti, nešťastný náš dom, naše srdcia. Choďte, pratajte sa z tadiaľto — vykrikne zrazu jako vichor — lebo i vy držíte s čertami... Áno vy... stará prekliata bosorka...

Po týchto slovách Podolinská zamdlela a padla na zem. Deti prestrašené, vískejúc bežaly k matke... Ponišťová utekala pre vodu...

Keď Podolinská prišla k sebe, jej zrak stretnul sa

s mužovým. Z očí jej tiekly slzy. Tento prípad i jeho dojal. Naklonil sa ku žene, pobožkal a hladil ju.

— Od kedy si nebol doma — povedala zajikavým plačom žena.

— Drahá žena moja, chodil som po vážnej záležitosti.

— Vidím, že si pár nocí nespál. Citím z tvojho dychu, že ste hodovali. Pre svätú lásku Božiu ťa prosím, povedz mi čo zamýšľate?

Stará bosorka sa odpratala do pitvora a odtiaľ striedla, čo sa bude teraz robiť.

— Ty tomu nerozumieš čo my chceme...

Tak prehovoril Podolinský ku svojej žene, potom si hlboko vzdychnul, jako by aj sám cítil, že veru ani on veľmi tomu nerozumie.

Sedia obidva tam na truhle, lebo muž konečne všetko jej chcel vyzradiť.

— Vieš li žena moja, čo je to tá sociáldemokracia?

— Viem, vidím. Čertové dielo.

— Pravda, dľa ženského rozumu. Ale to veru není tak! Nastal čas pre chudobného človeka. Zem je naša vlastnosť, žiadame si z nej čiastku. Keď nám nedajú: máme päsť, porátame sa.

— S kým? — skočí mu žena do reči a chopí ho za jeho pevné ruky.

— Kto má! — odpovedal jej muž besnou náruživosťou. Kto má viac ako my!

— Vy budete teda zlodeji a chcete tak robiť jako zlodeji?

— Uvidíme. Máme takých smelých mužov, čo nás povedú!

— Svätý Bože! — vykrikne žena — jako vás obláznili! Človeče, človeče, ty si zbláznil.

— Vtedy sa celá obec Podpleš zbláznila... však ver?

— Zbláznil sa celý svet, keď niečo takého tak ľahko verí.

— Len ty si múdra, duša, moja, pravda?

— Povedz mi len, kam že odnášaš každý týždeň tých pár groší, ktoré si usporím?

Podolinský sa zarazil.

— Veď ani na púť neidu bez peňazí. Ale takúto veľkú vec nemožno len tak bez peňazí vykonať.

— Nás tu nechávaš — počtom sedem — aby sme hladovali. Človeče, človeče never každému! Daj sa zas do roboty okolo hospodárstva. Vidíš, jako nás Pán Boh miloval. Žili sme blažene, je síce pravda, že sme teraz zakusili trocha biedy. Ale príde lepší čas... pravda ma poslúchneš?

I dietky sa pridružily ku rodičom; složily malé ručičky.

— Pre Boha ťa prosím — pokračuje žena.

— Pán Boh? — mrmlal Podolinský. — Boha len veľkí páni vymysleli pre chudobného človeka.

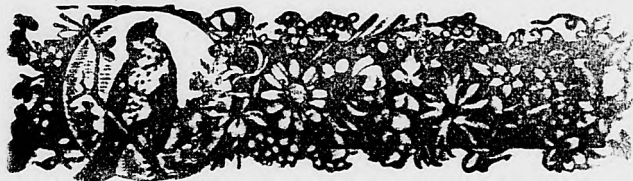
— Nehovor ďalej! — vykrikne žena — lebo ťa Pán Boh potrese. Uvidíš, že sa dostaneš do žalára.

— Tmavý a úzky je žalár, lež svet je veľký; veď si len najdeme miesta, keď nám neslobodno tu žiť!

Vypovediac tieto slová, zas odbehnul z domu...

Žena boľastným okom pozerala za ním, potom sa chytila zas do pakovania; lebo nechce pod jednou strechou bývať s takým človekom, ktorý nemá ani Boha, ani domu. Bojí, desí sa ešte aj takej myšlienky!

(Pokračovanie nasleduje.)

CHYRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ stále sdržuje sa v Schönbrunne, zkadiaľ pri vážnych príležitostiach štátnych vozí sa do viedenského burgu, kde riadne udeľuje audiencie. Minulý týždeň prítomný bol jeho veličenstvo na povznesení sa do povetria francúzskeho vetroplavca Blériota a blahoželal mu ku zdarnému pokusu lietania v povetří.

Chýry z arcibiskupstva ostrihomského. Jeho eminencia kardinál knieža primas Klaudius Vaszary meniny svoje slávil 30. októbra. Z tejto príležitosti boli v ostrihomskej bazilike slávnostné služby božie a predstavenia v semeníšti arcibiskupskom.

Chýry z biskupstva nitrianskeho. Dr. Ján Pulmann titulárny kanonik kapitule nitrianskej za kanonika inštalovaný bol 21. októbra. — Jozef Badík farár obce Sziklaszoros zažakoval za faru Drietoma, ktorú najnovšie dostal od osvieteného pána biskupa nitrianskeho akožto patróna. Na faru Drietoma vypísaný bude nový konkurs.

Chýry z biskupstva košického. V kostole gymnázialnom kňazov praemonštratských, minulý týždeň previedli utvorenie Marianskej Kongregácie. Slávnostnú sv. omšu slúžil z tejto príležitosti osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie, ktorý aj po krásnej oduševňujúcej reči posvätil dvojake odznaky Kongregácie a pripíal ich sám na prsia horlivých mladíkov. — V spojení so shromaždením stoličných učiteľov 14. októbra, ako sme predošle spomenuli, slávil 20-ročné jubileum blahonosného účinkovania školdozorca Juliusa Zagroczyho. Oslavovaného jubilanta pozdravili z tejto príležitosti okrem podžupana, v mene katolíckych škôl, diecezanský hlavný školdozorca kanonik Karol Belky a v mene katolíckej obce praelát kanonik a mestský farár Ondrej Kozora. — Spolok sv. Imricha košických piaristov prvé utvorené shromaždenie vydržoval 9. októbra. — V katolíckom spolku tovaryšskom tvorily muzikálny sbor. — Dr. Ferdinand Bernolák professor katolíckej kráľovskej akademie v Košiciach 15. októbra o patronážu držal prednášku pre juristov. — Kresťanskí socialisti 17. októbra vydržovali veľmi podarené vinobranie v miest-

nostach spolku katolíckych tovaryšov. — V obci Onga, ktorá doteraz kostola nemala, veriáci uzavreli, že chrám Boží vystavia, na ktorý pomevác sú chudobní, sbieraf budú milodary.

Oheň. Zo Šavníku (stol. spišská) oznamujú, že 11. októbra v tamejšom kostole z posial nezmámej príčiny vypukol oheň a celý kostol by bol snáď zhorel, keby nebezpečenstvo zavčasu neboli spozorovali. V tom najkritičejšom okamžení pribehli do kostola kaplán a učiteľ, ktorým sa podarilo oheň zahasit.

Medvedi. Z Dobšiny (stol. gemerská) pišu, že hájnik Koburgského panstva v obci Vöröskő Jozef Ivan poľoval na jelene, pri čom ho štyria medvedi napadli. Kým mu v blízkosti pracujúci ľudia dobehli na pomoc, dotedy medvedi nešťastnému hájnikovi odtrhli rameno, roztrhali mu chrbát, tak že zomrel.

Ochrana proti osýpkam. Nedávno prišli cigáni z Ruska do Budapešti a dovliekli sebou osýpky, ktoré tu posial 17 ľudí dostalo. Následkom zakročenia hlavnomestskej vrchnosti sa ale podarilo hniezda tejto nebezpečnej nemoce vykynožit. V posledné dni sa však preda stalo, že na túto nebezpečnú nemoc ochorely tu dve osoby a síce slúžka Alžbeta Nagy a Ján Kun, ktor desinfikujúce vozy umývali. Mimo týchto aj v Erzsebetfalve ochorel jeden človek na petéčne. Ohľadom tých prvších dvoch vrchnosť porobila také poriadky, že domy, v ktorých patriční bývali, dali desinfikovať, obyvateľov domu zaštepif a dietky z tých domov nesmú chodiť do školy. Ohľadom prípadu nemoce v Erzsebetfalve sú tiež porobené poriadky, aby choroba do hlavného mesta nebola privlečená. Na predostretie hlavnomestského lekárskeho úradu mešťanosta vyzval podžupana stolice peštianskej, že jestli na okolí hlavného mesta v niektorej obci volakto ochorie na petéčne, aby to hlavnomestskému lekárske mu úradu naskutku oznámil, ako aj to, že v byte alebo v tom dome, v ktorom sa choroba udala, či sú také dietky, ktoré do Budapešti chodia do školy a že ak sú, kto je to, kam chodí, aby ho vykázali zo školy alebo jestli je úradníkom, z úradu. Hlavnomestská rada súčasne vyzvala spoločnosti elektrických železníc, a direkcie štátnych, ako aj okolitých vicinálnych železníc, aby pri tých vozňoch, ktoré v Erzsebetfalve zastávajú, zvláštny pozor dali na to, aby vozne neboly preplnené, aby ich každý deň čo najpečlivejšie čistili, prevetrievali a konečne, jestli by na osýpky chorý človek chcel vysadnúť na vlak, aby ho nevzali. Mimo toho hlavnomestská rada na plakátoch vyzvala obecnosť, aby sa dalo zaštepif proti sypaniciam. Na plakáte tomto je prizvukované, že sa rozšírenia tejto nákazlivej nemoce niet síce čo obávať, ale je hodno dať sa zaštepif, bo tí, čo behom posledných 5 rokov neboly proti sypaniciam s výsledkom zaštepění, tí skorej upadnú do tejto choroby, ktorá u takýchto ľudí býva nebezpečnejšia. Chudobných ľudí na okresných predstavenstvách zdarma zaštepia.

Vichor. Z Kalkutty sdelujú, že v meste Goalamba a v iných obciach Bengalie pustošil veľký vichor. Je-

denásť parolodi na rieke utonulo. Obávajú sa, že aj Europei prišli o život. Podrobnosti predbežne nemožno zvedieť, pretože sú všetky telegrafické siete porúchané. V Kalkute následkom víchra sa dva nákladné vlaky vyšinuly.

Meteor v Liptove. Z Hrádku v Liptove oznamujú, že v nedeľu večer o 5. hodine 4 minútach videli tam na nebi neobyčajný zjav. Jasno-modrý ohnivý predmet letel s tou najväčšou rýchlosťou po oblohe nebeskej od západu k východu, nechávajúc za sebou iskry. Bol to iste meteor, ktorý spadol na zem vo východniarskych horách.

Zrušenie maturitných zkúšiek. Veľmi dôležitým rozhodnutím ministra výučby grófa Alberta Apponyho je to, ktoré sa pofabuje na zrušenie maturitných zkúšok pri vyšších obchodných školách. Minister výučby v porozumení s ministrom obchodu Francom Kossuthom vyriekol, že vyučovanie vo vyšších kupeckých školách nebude trvať tri, lež štyri roky, ale za to zruší maturitnú zkúšku pri týchto školách. Táto reforma nielen odborné kruhy, ale aj široké vrstvy obecnstva s uspokojením naplňuje, lebo sa jedná o to, že žiakom obchodnej školy týmto bude obľahčené a predsa lepšie budú vyvíčení.

Otrávený gróf. Z Petrohradu oznamujú, že gróf Witte, ktorý sa od niekoľkých týždňov baví v Biarritz, tieto dni sa takmer otrávil. Gróf Witte, ktorý je chorý na žalúdok, v jednej lekárni dal si spraviť liek, ktorý keď užil, za príznakov otrávenia sa nebezpečne ochorel. Zavolali lekára, ktorý ustálil, že v lekárni namiesto pre Witte predpísaného lieku pripravili nebezpečnú otravu. Lekár dal nemocnému protijed a Witte už vyviazol z nebezpečenstva.

Spadla do studne. Z Dolného Kubína píše, že dňa 7. t. m. v Suche Hore takmer o život prišlo jedno malé 5-ročné dievčatko Anna Santer. Rodičia dieťa išli do pola zemiaky vyberať a ju samotnú nechali doma. Zprvu sa dievčatko hralo s ostatnými deťmi, pozdejšie si ale išli na studňu vody načerť, pri čom dievčatko spadlo do studne. Na volanie jedného tam prítomného 3-ročného dievčatka pribehla tá jedna žena, ktorá Anku Santerovu šťastlivo vytiahla z vody.

Meteor. V Baňskej Bystrici, v nedeľu 17. októbra asi v tom istom čase ako v Liptove, videli letieť veľmi jasný meteor od východnej strany. Meteor zhasol vo svojom letu len asi na 15 metrov nad zemou a spadol na zem v zahrade b.-bystrickej elektrickej dielne, ale ho pre tmú už nebolo možno najst.

Zadlával ho voz. Z Bánoviec (stol. trenčianska) sdelujú, že jeden bires D'Haarcoutskeho panstva 18. októbra viezol cukrovú repu do majera v Pruskom. Na ceste z neopatrnosti koleso zachytilo mu odev a on spadol pod voz. Kolesá prešli cez nešťastného biresa, ktorý následkom toho zomrel.

Pre strach. Z Aradu oznamujú, že Michal Freiburg, majetný obchodník z obce Dud tieto dni večer vracal sa na voze domov a na ceste sa stretol s cigáňmi,

ktorých sa tak naľakal, že vzal do ruky flintu, ktorá náhodou vystrelila. Guľa vpálila do Freiburga, tak že hneď zomrel.

Na lietacom stroji z Indie do Paríža. Pokusy s lietacími strojami svetu vždy novšie a novšie prekvaenia prinášajú. Odhodlaní milovníci tohoto najnovšieho športu jeden s druhým závidia, aby rýchlym, vysokým a dlhotrvajúcim letením jeden druhého prevýšili. Blériot preletel ponad kanál La-Manche, gróf Lambert z Juvisy zaletel nad Paríž, obletel Eiffelovskú vežu a potom sa vrátil ta, odkiaľ sa bol pohol. Vetroplavci sa už cele vážne zaoberajú s tou otázkou, či by bolo možno preletieť z Európy do Ameriky a teraz chodí zpráva, ktorá všetky dosavadne prevyšuje. Z Marseille totižto oznamujú, že technický výbor francúzskej národnej vetroplaveckej spoločnosti uzavrel, že kúpi jeden Blériotovský lietací stroj a že jeden člen spoločnosti na tomto stroji zaletí zo Sajgunu (India) do Paríža. Táto diaľka činí 13.000 kilometrov.

Kradol hadov. O zvláštnej krádeži prichádza chýr z Petrohradu. Policia totižto árendátora mestského zverinca nariadila kurentovať. Vrechosť totižto prišla na to, že zo zverinca sto cenných zvierat, medzi nimi aj viac hadov zriedkavej fajty chybuje. Vysvitlo, že prenajímateľ zvieratá bez vedomia mestskej vrechosťi popredal a utržené peniaze minul. Prenajímateľ po odhalení krádeži ušiel.

Prevrtaná peňažná skriňa. V noci zo stredy na štvrtok 21. októbra do kancelárie Haggemacherovho pivovára, nachodiacej sa v Kádár-ulici v dome č. 5., vnikli zloději, prevrtali peňažnú skriňu a ukradli z nej 6500 korún. Vlmači krádež tak šikovne spáchali, že polícia v kancelárii nenašla žiadnu stopu, aby mohla zlodějov hľadať, pri tom všetkom ale má v podezrení jedného asi 20-ročného mladého človeka. Tento pred dvoma týždňami bol v kancelárii, kde hovovil, že je chovancom židovského seminára a prosil si nejakú pomoc, aby mohol pokračovať v svojich štúdiách. Keď mu voláku podporu dali, odišiel. Vo stredu 20. októbra ale zase zavítal do kancelárii, kde najprv len postával a potom zase začal prosiť. Osobníctvo kancelárie videlo, že sa dobre poobzeral po miestnosti. V noci sa potom udala krádež. Sluha kancelárie Ludvik Greisich, ktorý v ten večer posledný odišiel z kancelárie, všetky dvere starostlivo pozavieral a kľúč vo vonkajších dverách skrútol. Keď vo štvrtok rano tie dvere otváral, bolo mu nápadným, že sa ony na jedno skrútenie kľúča otvorily. Keď vnišiel do miestnosti, vnútorné dvere našiel otvorené, kdežto ich on večer bol zavrel. Vnišiel do kancelárie a vtedy videl, že je wertheimka na prostred izby a že je na nej diera. Sluha vec hneď oznámil v dome bývajúcemu kassirovi a tento zase oznámil vec policii. Náčelník tajnej policie Koloman Krecsányi s viacerými detektívmi prišiel do kancelárie a ustálil, že zloději pred zavretím brány vnikli do domu, zlodějskými kľúčami sa dostali do kancelárie, dvere za sebou pozavierali a dali sa do práce. V tom oddelení

wertheimky, do ktorého najprv prevrtali dieru, našli len cenné papiere, tieto rozhádzali po izbe, potom vytvárali druhú dieru a vtedy ukradli 6500 korún. Keď s krádežou boli hotoví, otvorili si oblok a vyskočiac na ulicu, ušli. Po zlodejoch posiaľ niet žiadnej stopy.

Dynamit na ulici. Z Mníchova oznamujú, že pred budovou pravosúdia pred žrd, na ktorú zástavu zvykli vytýčiť, našli tri balíky s výbušnými látkami a s kno-
tom. V troch balíkoch bolo 250 kilogrammov dynamitu. pravdepodobne je, že balíky už v noci položili tam lebo knôt bol od rannej rosy vlhký. Táto udalosť akiste súvisí s krádežou, ktorú sa v noci pokúsili spáchať v museume. Tam totižto jeden neznámy zlodej z jednej sklenej skrine chcel kradnúť prázdne dynamitové pat-
róny, v čom ho ale približujúca sa stráž prekazila. —
Dľa druhej, z Mníchova pochodiacej zprávy, udal sa tam v noci zo stredy na štvrtok v Burgstrasse pred jedným domom výbuch, ktorý vybil obloky na dvoch domoch. Policajti, ktorí hneď pribehli ta, v celej ulici nenašli ani jedného človeka, ale na asfalte pred tým domom videli jednu priehlinu, z ktorej husté kotúče dymu vystupovali. Našli jeden kovový kupak. Posiaľ nebolo možno ustáliť, či to bol nejaký detský kutok alebo či je snáď reč o nejakej pomste. Po páchatelovi niet žiadnej stopy.

Otvorenie musea v Baňskej Bystrici. Z Baňskej Bystrice píšú, že tamojšia dejepisná a archeologická spoločnosť na slávnostnom valnom shromáždení v e-
deľu otvorila mestské muzeum. Z tejto príležitosti išli do Baňskej Bystrice biskup dr. Vilhelm Franknoi a Far-
kas Radnai, potom univerzitný profesor dr. Ladislav Fejérpataky, ministerský radca Karol Szász, referent krajinského výboru museumov a knihovní Jozef Mihalik, tajomník krajinskej spoločnosti priemyselného umenia Jozef Lipsey a direktor musea krásneho umenia Ernst Kammerer. Zahájujúcu reč povedal mešťanosta Julius Csesnák. Za ním príležitostnú reč povedal hlavný di-
rektor stredných škôl Emil Jurkovic, za ktorým v mene Krajinskej dejepisnej spoločnosti hovoril biskup dr. Vil-
helm Franknoi. Po valnom shromáždení otvorili bohaté zásobené muzeum.

Strielal do cieľa a zastreľil chlapca. Z Košíc píšú, že minulý piatok popoludní 18-ročný Bulhar Mar-
tin Petrov z neďalekej bulharskej zahradníckej osady do Košíc na voze viezol zeleninu. Na ceste neďaleko mýta pri Hernáte mu strelil do oka zubný technik Franc Pacsay, ktorý tam na poľi strieľal do cieľa a nešťas-
tnou náhodou strelil do oka mladíkovi, ktorý naskutku zomrel.

Kresfania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

Predoslé zdravie

obsiahne! Slabosť a bolasti pominú. oči svaly a nervy sa posilnia, prechladnutia sa tiež netreba báť a nastáva čoskoro úplné vyzdravenie pri upotrebovaní, opravdového Elsa Fluidu. Tucet na prábu franko 5 korún. V. Eugen Feller lekárnik, Štubieza, Kostolná-ulica č. 18. (Záhreb-stol.)

HOSPODÁRSTVO.

Ako sa majú odložiť jablká na zimu.

Jablká sú takým vzácnym darom prírody, že by to bolo neodpušiteľným hriechom, keď by sme ich tak, ako treba neopatrili. Trochu si teda pohovoríme o tom, ako treba jablká odložiť na zimu?

Prvé, na čo treba klásť váhu, je to, aby sme jablká dobre utriedili. Také jablko, ktoré je urazené, veľmi ľahko zhnije. Mnohokrás sa síce tak zdá, že je jablko len na kožke urazené, ale to obyčajne tak býva, že aj takéto jablko vezme porušenie a to je veru veľká chyba, lebo takéto jablko aj ostatné jablká nakazí a potom nám všetky zhnijú.

Jablká každý človek nevie s potrebnou opatrnosťou oberať. A potom je to aj veľmi nespo-
rá a unávajúca robota a preto mnohí ľudia namiesto toho, aby sa na jablkoň výskriabali a jablká po jednom pooberali, tak si pomôžu, ak si totižto pomôžu, lebo si vlastne škodia, že jablká jednoducho ztrású zo stromu,

Jestli jablko spadne na trávu a ak sa padajúce, o konáre stromu nepouráza, tak jeho urazenie zpočiatku ani nezbadáme. Takéto udreté miesta obyčajne uschnú a tým sa stávajú jablku neškodnými, ale predsa sa veľa-
krát stáva, že jedno alebo viac takýchto udretých jablk nám celú zásobu nakazí. A preto nemôžeme dost odporúčať, aby každé, čo ako málo udreté jablko bolo odložené na stranu. Tieto sa aj tak hneď môžu spotrebovať, alebo ich možno usušiť, alebo konečne možno z nich robiť chutné jablčné víno a na zimu treba odkladať len úplne zdravé a nedotknuté jablká.

Lepšie druhy zdravých jablk, aby ony, povedzme aspoň do jari čerstvé ostaly, zahradníci zvykli povkla-
dať do gypsu, ktorý vlahu ľahá do seba, povetrie od jablk osihotí, zachováva vôňu a aroma jablka a udržuje rovnakú teplotu. Jablko vydrží trebárs aj menšiu zimu, predpokladajúc, že táto nenasledovala bezprostredne po teplote. Zdravé jablká sa vždy len od toho pokazia, keď sa odrazu dostanú buď z veľkej teploty do studeného povetria, alebo naopak. Jedli sme už aj také jablká, ktoré za dva roky boli v gypse oložené bez toho, žeby svoju chuť a vôňu boli utratili.

Jablká, kde ich majú veľa, na zimu vkladajú do sudov. Do jedného takéhoto suda dost málo gypsu potrebujeme. Obyčajne sa to tak robí, že keď je už sud zdravými jablkami naplnený, vtedy sa nasype naň gyps ktorý aby sa po špárach medzi jablkami rovnomerne podelil, sud pozorne trochu postriasame. Gyps na vrch

jablk dotedy sypeme a sud dotedy potriasame, kým sa všetky prázdne miesta medzi jablkami s gypsom nenaplnia. Konečne vrch jablk gypsom tak zasypeme, aby jablka nebolo možno vidieť. Sud doskami prikryjeme, tak asi ako kapustu a položíme ho na suché ale chladné miesto.

Jestli jablká na veľmi dlhý čas chceme odložiť, tak prirodzene aj sud musí byť veľmi dobrý, aby povetrie doňho neprenikalo.

Nektori zahradníci namiesto gypsu upotrebujú suchý piesok, ani foto neni zlý spôsob, ačpráve piesok jablká od povetria tak neosihotí, ako práve gyps. Kdo by si gyps nemohol zadovážiť, k tomuto cieľu mu dobre poslúži aj sečka alebo uschnuté čečenie z ihličnatých stromov. Papier, ponač je zlým vodičom tepla, sa ku tomuto cieľu tiež môže upotrebiť a zvlášte fajnovšie drvy jablk môžeme po jednom zakrútiť do papiera, tak asi, ako to s pomarančami a citrónami robia. Na toto, ak totižto jablká ku domácej potrebe chceme odložiť, môžeme upotrebiť papier zo starých novín; jestli ale takéto jablká chceme predávať, vtedy už na to musíme kúpiť biely a čistý papier. Ale čo by sme jablká akokoľvek opatrne zaobalili, hlavnou vecou je vždy to, aby sme ich nepoložili na veľmi teplé miesto, lebo jablko radšej má chladnejšie, ako teplejšie miesto.

Táto okolnosť nás ku tomu ponúka, aby sme vyslovili, že jedným z najlepších pokračovaní odloženia jablk na zimu je to, keď ich zemou prikryjeme. Niektorí zahradníci na toto upotrebujú jednoduché jamy, tak ako pre zemiaky. Ale je o mnoho lepšie, keď jablká najprv povkladame do suda, ktorý potom zakopeme do pieskovitej zeme a to síce na takom mieste, aby ta voda nijako presiaknuť nemohla. Takáto jama od 80 centimetrov nemusí byť hlbšia, ale na ňu je dobre položiť malé a od samej jamy trochu širšie prístrešie, aby dažďová voda slobodne mohla odtekať a aby sa tak do jamy nedostala. Musíme ale ešte doložiť, že takto odložené jablká, keď ich raz na jar zo zeme vyhrabeme, dlho sa nedajú udržať.

DOPISY.

Privigye (Nižr. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom mi-
lom «Kresfane».

Ako čo by sa bolo horúce peklo pobúrilo oproti nám katolíkom, tak skáču do nás naši diví nepriatelia. Krik a štekot freimaurerov tak sa mi zdá, už aj do

našho mestečka zašiel, lebo aj tu sa našiel istý bezmenný židovský víťúz, ktorý s tým sa chcel zavraždiť freimaurerom, že naše mníšky, ktoré mu neublížily a ktoré si tu každý počestný občan ctí a váži, grobian-sky napadol a zvláčil. Cigáni na ne ten hepko židovský, že vraj v mene božskej lásky svoje žiačky proti židom štvú, a že závidia zárobok istej kišasonke, ktorú sem daktorí židáci doviedli, aby jejich dievčatá učila hrať na klavír. Ten bezmenný židák, ktorý nemal smelosti udať svoje meno v prievizskom plátku, v ktorom mníšky napadol, urobil to z pomsty a z nenávisťi. Vieme, že pochvalu obdržal za to od jemu podobných nevzdela-ných a grobianskych figuriek. Pýtam sa ho, či to chce aby u nás ožil antisemitizmus? Bol čas, keď aj naše mestečko sa ozývalo od výkrikov: Éljen Istóci! Neni židom pomoci! Jestli toto chce, ožijú starodávne pe-sničky. My katolíci pokoj dáme našim židom. Nestaráme sa ani o jejich rabína, ani o jejich rezníka. Ešte sme ani jednému nevyrazili z ruky roh, keď na mráz trúbili, hoc to neraz pri včas bolo. Načo teda robiť roztržky a náboženské trenice? Načo grobianiť nevinným mníš-kam a utrhať im na cti? Toto je veru len židovské rytierstvo. Mníšky sú naše. My katolíci si ich vydržia-vame, naše deti učia, čo má teda do nich ten židov-ský chalan, ktorý len nedávno došiel k nám z Galicie? Pozor teda žide, aby zle nebolo. Som presvedčený, že jeho grobianský nápad neschvalujú ani sami poriadni prievizdski židáci. Pán Boh s nami.

Mešťan.

Rozmary a žarty.

Tažká odpoveď. Sklepník čujúc v noci podozrivé rúšanie sa, ide so sviečkou do sklepu a najde tam zlodeja majstrujúceho dačo okolo kassy.

— A ti čo tu robíš? — volá.

Zlodej mlčí.

— No, čo mi neodpovieš?

— Bo tak sprosté sa ma ešte nikto neopýtal.

*

Malí lakomci. Matka: Janičko, či si sa spravodlive rozdelil so sestričkou?

Janko: Áno, maminko, Zuzke som dal celý papier s obrázkom a sebe som len čokoládu zadržal.

Pri kúpe mydla pozorujme na dve veci: na do-brotu a váhu kusov. Najdrahšie mydlo na žiadon pád neni vždy najlepšie, zvlášte cudzozemské mydlá ku praniu, pre vysoké ceny od dovozu, predávajú veľmi draho, čo v žiadnom ohľade neni oprávnené. Vždy

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhšs
migrén-hlavy bolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárník Kispest. Pri 3 škatulkách
zasielka Iranko.

preto aj ostane v platnosti to staré porekadlo, že najlacnejšie mydlo je najdrahšie, bo dobre nečistí a škodlivými súčastkami hubí bielizeň.

Pozor dajte: kto kaše, koho bolia prsá, je zaslajmovaný, nemá chuti k jedeniu, v noci sa potí a je mdlý, bo sú to, nadovšetko kašiel predznaky choroby pľúc. Netreba sa zanedbávať, lež nech každý dá si hneď doniesť Örkény sirup lipového mädu, ten utišuje kašiel, zastavuje plvanie krve, rozpúšťa slajm, napravnú chuť k jedeniu a zvyšuje váhu tela. Vzorka vo fľaške 3 kor., veľká fľaška 5. kor., 3 fľašky franko 15 korún. Objednáva sa jedine v «Apoštol» lekární Budapešť, József-körút 64. Sklad 76.

1

Odkazy redakcie.

B. H. V. Darmo je. Zo psa nebyva slanina ani z čapa baranina.

St. P. B. Vo vašom kraji nič nového?

V. I. S. Nech hubujú koľko chcú, itak im už nikto nič neverí.

S. P. D. Čísla vám riadne chodia.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 21. októbra.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica:* tiská K 28·85—29·90, stolnobelohradská K 28·70—29·70, peštianska K 28·80—29·70, banátska K 28·95—29·80. — *Raž:* prvotriedna K 19·70—20·00, druhotriedna K 19·50 do 19·60. — *Jačmeň:* prvotriedny K 14·75—14·95, druhotriedny K 14·40—14·60. — *Proso:* K —. — do —. — *Ovos:* prvotriedny K 15·70—16·00, druhotriedny K 15·40—15·60. — *Kukurica:* K 14·80—15·00 *Repica:* K 26·25—27·30.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	22·20	21·80	21·40	21·00	20·60	20·10	19·10
č.	7	7½	8				
K	17·10	15·00	8·20				

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6·10, hrubé K 6·30.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 22·00—22·50, fazuľa strakavá K 16·00——. — **Hrach:** nelúpaný, čistý K 29·00—32·00, lúpaný K 45·00—54·00. — **Šošovica:** čistá K 25·00—36·00. — **Konopné semä:** K 18·00 do 19·00. — **Mak:** K 54·00—58·00. — **Rasca** (kmín): Kor. 107·00—108·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 184·00—185·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 159·00—160·00, 3-kusová K 162·00—163·00. vidiecka K —. —. — za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K —. —. —, lucerna jasnozrná K —. —. — za 100 kg.

Lekvár: srbský K 40—42, bosenský K 42·00—48·00 po 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 22·50—23·00, srbské (100 kusové) K 22·50—23·00 po 50 kilogramoch.

Spiritus: Rafinovaný odanový vo veľkom 176·00 do 176·50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 48·00—49·00.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 35·50, fiumánsky White-Star (***) K 29·20 za 100 kilogr. so sudom.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 6·50—7·00, žlté K 6·80—6·80 za 100 kilov.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 82·00 do 82·50, kockový K 84·00—84·50, žltý K 82·00—82·50 za 100 kilogr.

Vajcia: prima uhorské K 96—100, od Tisy K 96—98, sedmohradské K 92—94 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2·50—2·60, k vareniu K 1·60—2·00 syr 14—20 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1·44—1·50 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 1·60—2·80, sliepky na polievku K 3·30—4·30 za jeden pár.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Rušeň!

!!! S 18 prvých ... značeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvreliej Ludvika Kállai

elektrické benzinlokomobil stroje v mláthe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebný stroj prítomnosti !!

Bez strojnika ľahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domami siamou krytými.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatim adt.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podavily.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na posteľ!

1 kg. sivé drápané 2 K, leďšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K. — Pri oblednani 5 kg. franko. —

Hotové posteľe z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žitého nankingu, 1 perina, 180 cm. dlhá 118 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perim 16 K; polpapie 20 K; paperie 24 K. jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon dobiekou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolený. Za nezodpovedné návrat peňazi. **S. Bentsch v Deschenitz** číslo 826. Böhmerwald. Cenniky franko zdarma.

„Ku fabrike sukien“

Viedeň, XVI., Neulerchentelderstrasse č. 2.

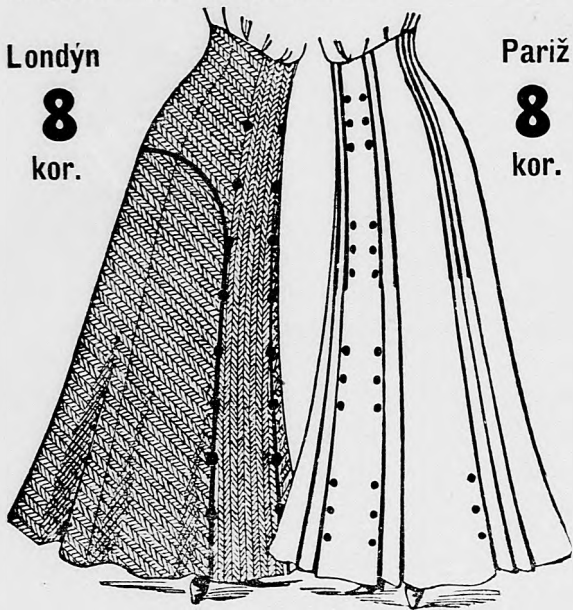
Dopisovanie v kazdej reči!

K cestovaniu a všednej potrebe elegantné blúz sukne. Pre všetky panie nevyhnutne potrebné je nosenie mider sukien.

Londýn

8

kor.

Paríž

8

kor.

Londýn 8 korún.

Táto krásna mider sukňa jemne prilieha ku drieku zvonovou podobou, svedčí o dokonalosti krajčírského umenia. Ozdobená je gombíkmi a šnorami. Táto fason privádza podstatu k povodnej plátosti a čo do vystrojenia a vkusného prevedenia s odpovedá najhľadlivejším nárokom.

Ktorákoľvek týchto sukni vyhotuje sa z dobrej jakosti a podoby anglickej látky na šaty pre panie, vo zvláštne harmonických farbách ako sú sive, olivové, zelené a drapp alabo z hladkého prima lodenu v čiernych, tmavosvetlých, sivých, olivozelených a tmavých farbách.

Tieže dve fasony v lepšej jakosti a vkusnejšom vystrojení, totižto z dušeskamgarnu a še viotu v povyšných farbách oddáve za ma 11 K.

Strižka objednania.

„Ku fabrike sukien“ XVI., Neulerchentelderstrasse číslo 2.

K objednávaniu není jiné potřebné, jako odříznout tuto strižku, přilepiť ju nadopisníčkou alebo poslat ju nám v liste.

Prosím na níže podpísanú adresu odoslať ..... kusov sukien za cenu.....K s poštovou dobierkou, jakosť a barva látky..... zvláštne poznamenanie.....driek cm..... dĺžba sukne zpredku na bokoch.....cm. dĺžka sukne zozadku.....cm. keby.....cm. (18 cm. merané od drieku) mider.....cm.

Bydlo .....

Meno .....

Stolica, ulica, o. p. ....

Odhliadúc od dvoch vyšuddaných fasonov, všetky hladké anglické a skvostné francúzske novoty opdávame od 5 do 50 korún, lejších vy obrazenia podávame v cenniku, ktorý na žiadosť posialano franco a zdarma.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelezete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provozovanie parcellovania a ku tomuto cieľu udelovanie požíčiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžernictvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnyimi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkám zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požíčku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody poluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľa pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej summe dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredku. — Zvláštne výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požíčky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára není potrebná, potrebuje sa len lacné uhadnovnerenie notárske. Ústav požíčku vypovedať nemôže.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.

Singerové

šijáce stroje ku každému cieľu pri garancii. Zarovnak aj viborné mluviace stroje a dasky k dostaniu najlacnejšie u

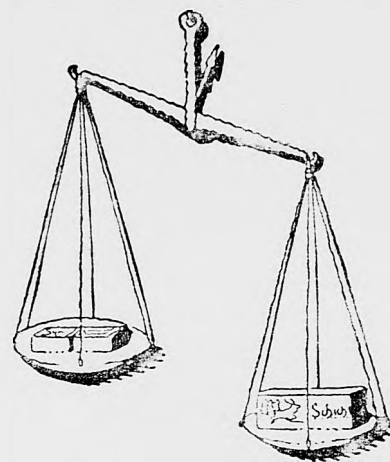
Josefa Haban
mechanika

v Budapešti Almássy-tér 14.

Obrázkový cenník na žiadosť zdarma.

Umelý mlyn

s veľkým obchodom, na stálej vode s dvoma páry kameňov a skombinovanou stolicou valcov (jedna strana jehladká, druhá rubkovaná) predáva sa pre rodinné pomery spolu s hospodárskymi stavbami, prihadne s pozemkom, zo slobodnej ruky. Adresu podá administrácia Kresfana.

Na dobrotu
cenu a
váhu

zvláštny pozor treba dávať pri kúpe a porovnaní mydla. Není na svete mydla, ktoré by sa porovnať dalo s dobrými vlastnosťami

Schicht
mydla

Vyznačujú ho: čistota-sila prania a ceny.

POZOR DÁVAJ

kto káše, koho bolia prsá, je zášlejmovaný, nema chuť k jedeniu, v noci sa potí a je slabý,

bo toto sú predznaky a nadovšetko kašiel, choroby pľúc. Nech sa nikto nezanedbáva a dá si donies. Orkény sirup lipového mádu, ktorý utišuje kaseľ zastavuje pluvanie krve, rozpúšťa šlajm, popravyje chuť k jedeniu a zvyšuje váhu tela. Vzorka vo vo vlaške 3 K, veľka flaška 5 K, 3 flašky franko 15 K. Objednať treba v Apoštol lekární. Budapešť, Józset-kerüt 64. Sklad 76. 1.